

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful ese Duminecă și Joi, la fiecare döne septembri cu adausulu Foisiorei. — Prenumeratia se face în Sibiu la espeditură foie, preșura la z. r. poste cu bani gală prin seriori franceze, adresate către espeditura. Pretul prenumerării pentru Sibiu este pre ann 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de ann 3 fl. 50. Pen-

Nr. 18.

ANULU XXV.

Sibiu 3|15 Martiu 1877.

tra celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pre unu ann 8 fl. 6. și pentru jumetate de ann 4 fl. v. a. Pentru prime, și trei straine pre ann 12 1/4 ann 6 fl. Inserațele se plătesc pentru întâia óra cu 7 er. sirul, pentru a doua óra cu 5 %, or. și pentru a treia repere cu 3 1/4, cr. v. a.

O adresa.

Fiindu recercati, implinim o datoria publicistica, cându publicăm, respective reproducem, adresă de mai la vale, aparuta dejă in „Gazetă Transilvaniei“ și in alte foi neromâne din patria.

Premitemu mai intâi comitivă cu carea ni s'a tramsu adresă:

Domnului Redactoru alu „Telegraful Român“ in Sibiu.

Noi români brasoveni amu fostu asternutu Escoletiei Sale Présantului Metropolitul alu românilor gr. or. din Ungari și Transilvania una adresa relativa la inaltul cerculariu publicat in Nr. 2 alu „Tel. Rom.“

Nu scim cum si pe ce cale a strabatutu in publicu scirea, cumca acea adresa aru fi ostila fatia cu capulu nostru bisericescu. — Deci spre a delatură ori-ce pareri eronate și comunicăm adresă aci si Te rugămu se aibi bunatate a o publică dimpreuna cu numele fia-cărei persoane ce au subscriso in celu dintăi Nr. alu stimului diurnal ce redigeati.

Cu destinsa stima etc.

Escoleti Vóstra Présantite Parinte!

Inaltul cerculariu alu Escoletiei Vóstre cu dat'a Sibiu 1 Ianuariu 1877 publicat in nr. 2 alu „Telegraful Român“ din Sibiu, adresat către clerul si poporul român gr. or. din archidiecesă Transilvaniei, a produs in publicul român, si specialu in noi subscrisii simtiamente de natura forte varia.

Suntemu mangaiati, ca in aceste tempuri atât de critice pentru națiunea română, capulu nostru bisericescu a inceputu a se interesă de binele si sigurantă filoru sei sufletesci; inse ingrijirile esprimate de Escoleti Vóstra in acelui inaltu circulariu, trebuie sa marturisim, ca ni se paru basate pe informatiuni neesacte.

Suntemu de acordu cu Escoleti Vóstra, ca libertatea si egalitatea, binele patriei comune, prin urmare si fericirea națiunei române locuitore in acesta patria, suntu conditionate prin increderea reciproca prin bun'a intelegeră a națiunilor conlocuitore, si ca din contra, neintelegeră si neincrederea reciproca pote devină fünesta, atât pentru patria intréga, cătă si in specia pentru noi români; concedeti-ne insa sa esprimăm parerea nôstra, ca déca astadi intre națiunile locuitore in Ungaria esista neincredere seu neintelegeră, apoi români la acestă suntu cu totulu nevinovati.

Suntemu cu totulu de acordu cu Escoleti Vóstra, ca istori'a, trecutul românilor este o eclatanta dovedă despre virtutile, cari caracterisiza pre Români, adeca despre credintă către tronu si iubirea de patria. Români că cei mai vechi locuitori ai acestei patrii, pe care au ingrasiat' cu multu sânge romanescu, o au iubit si o iubesc chiar si atunci, cându ea a devenit pentru ei muma vitrega.

Ne-a surprinsu deci forte neplacutu, ca pre lângă tóta acesta convingere bine motivata, Escoleti Vóstra totusi a-ti aflatu de lipsa a Ve scoboră de pre inaltul scaunu metropolitanu pe aren'a politica spre a ne admonă, că sa nu ne lasămu a ne seduce „de sympathii seu chiaru de insufletiri intr'un'a seu alta parte“,

de a nu ascultă cuvinte cari potu sa sgudui simtiemintele nôstre patriotice, cu unu cuventu: spre a ne admonă că sa fimu buni patrioti.

Acestu inaltu circulariu, adresat de Metropolitul greco-oriental către fi sei sufletesci, va fi pentru istoria si in mânile adversarilor nostri unu tristu documentu, ca a fostu cându-va necesitate că români greco-orientali din archidiecesă Transilvaniei, pentru a-si iubă patria, sa fie admonati de capulu loru bisericescu, ba chiaru amenintati cu perderea constitutiunei bisericesci si a ajutorilor de statu.

O atare nota de infidelitate ne-a umplutu inimă de durere, căci este cu totulu nemeritata.

Si subscrisii au consciuntia despre miscamintele politice, ce se petrecu in vecinatatea monarhiei nôstre, dara ca aru esistă intre români agitatiuni indeptate in contr'a intereselor patriei, ne este cu totulu necunoscutu.

Totu asiă de putieni se potu cua-lifică de nepatriotice si parerile, cărora s'a datu expresiune in diurnalele nôstre națiunale si anume in unul din ultimele numere ale „Teleg. Rom.“ din anul trecutu.

X Acele enunciatiuni publicistice nu suntu decât esprimarea unor inimi patriotice, cari dupa impregiurările prezente desperă de viitorul patriei; acei articuli nu cuprindu, decât tipete de durere pentru nenocirea acestei patrii, in care noi trebuie sa ne cautămu si sa ne aflăm salvarea nôstra. Acele pareri asiă dara potu fi subscrise de ori-care român, care are cunoștința de drepturile națiunei sele si tiene la demnitatea ei.

Asiă dara, déca astadi intre români si națiunea domnitore esista neincredere si neintelegeri, cari potu periclită patria comună si cu ea si biserică si națiunea nôstra, apoi cauza la acestea trebuie cautata cu totulu ariea si nu in tienut'a națiunei române; iéra acel'a care voiesce sa delature reulu, trebuie sa-i caute adeverat'a sorginte spre a-lu vindecă.

Deci cu tóta increderea fiasca venim a depune inaintea Escoletiei Vóstre acea convingere a nôstra firma, ca causă neincrederei, ce domnesce astadi intre români si magiari este eschisiva persecutiunea apriga intentata de conducatorii statului asupr'a nôstra.

Déca instructiunea nôstra publica nu numai nu este ajutata, dar si impedecata prin mesuri legislative si administrative; déca limb'a română este neconsiderata; déca tóte actiunile nôstre de inaintare suntu paralizate; ba déca chiaru se comitu atentate de desnationalizare in contr'a nôstra, sa ne fia celu putieni concesu a ne plângem inaintea lumii despre aceste acte neumane si a strigă in lumea largă, ca in patria nôstra esista ómeni, cari in orbi'a loru, voru sa infliga pumnalulu in peptulu națiunei române, fără a se cugetă la reulu ce-lu facu prin acest'a patriei comune.

Déca Escoleti Vóstra in parintescă-Ve ingrijire, inspaimantatu de reulu neincrederei ce amenintia patria si națiunea română, a-ti binevoit u a ve coboră de pre scaunul archierescu pre aren'a politica spre a-lu vindecă, atunci noi cu fiasca incredere adresămu rugările nôstre către Escoleti Vóstra, că sa nu pregetati a aduce la indeplinire frumos'a opera ce a ti inceputu, adeca sa restituiri

increderea intre döue națiuni de acea'si sörte.

Ve rugămu cu tóta supunerea sa fiti interpretele simtiemintelor nôstre de lealitate către Inalt'a Casa domnitore si către patria.

In puterea inaltei positiuni, ce ocupati vocea Escoletiei Vóstre petrunde usioru la locurile competente, indurati-Ve a convinge pe conducatorii statului, ca români dela o margine a tierei pâna la ceea-lalta, astadi nu au si nu potu avea alta convingere, decâtua aceea ca sórtea loru cu a magiarilor este un'a si aceeasi; ca români in acesta patria nu au alta aspiratiune, decâtua de a esistă, a se cultivă si inaintă că români, dar' ca la acest'a voru tineau cu ori-ce pretiu; ca loviturile ce cadu din partea guvernului asupr'a nôstra, lovescu pe cei mai credinciosi aperatori ai patriei, lovescu patria inesi.

Déca Escoleti Vóstra cu ajutoriul celui a totu-putintă veti esoperă, că acele persecutiuni, acele plagi pornite asupr'a nôstra sa se curme, atunci reulu care Va ingrijuat parintescă inima, adeca neintelegerile intre noi si națiunea magiara, de sine va incetă; patria, biserică si națiunea se voru bucură de fructele bunei intelegeri, iéra meritele Escoletiei Vóstre voru fi neperitóre.

Dumnedieu sa Ve intaréscă, Escoletia, că sa puteti eluptă acestu frumosu succesi.

Suntemu eu profundu respectu ai Escoletsiei Vóstre pré plecati ffi:

Diamandi I. Manole. Niculae T. Ciurcu. Constantin I. Popasu. Constantin Steriu. Ioanu Lengeru. Radu Pascu. Nicolau Strevoiu. Ioanu Urzica. Nicolau I. Baboceanu. Stefanu Poenariu. Ioanu Persoiu. Alecu N. Orghidanu. Nicolau Catan'a. Iosifu Puscariu. Dumitru Eremișu. Charitonu N. Ciurcu. Simeonu P. Mailatu. Constantin Voien. Iónu B. Popoviciu. Ioanu B. Popu. George Moldova. Vasile Voin'a. Ioanu B. Gamulea. George Georgiu. Munteanu cand. de adv. Nicolau Flustureanu. S. P. Rosca. Christea Orgidanu. Ioanu Dusinoiu. Ioanu Rado-viciu. Ioanu Manole. Ioanu Bogdanu. Ioanu Capatina. Dumitru Lupanu. George Brezoceanu. Ioanu Rasnoveanu. Andrei Voina. George Florianu. Nicolau Giuvelea. Irodionu Negutiu. Radu Stefanu. Andrei Pitisiu. Ioanu Burbea. I. A. Navrea. Andrei Lupanu. Nicolau Butmaloiu. Ioanu Pascu. George Colibanu. Iacobu Grindu. Ioanu Lupsianu. Ioanu Bobancu. Andrei Munteanu. Radu Burbea. George Frunza. Christea Olteanu. Ioanu Bobancu. Sterie I. Stinge. Georgiu Maniu. Christea Ch. Orghidanu. B. L. Popoviciu. Vasile Antoniu. Const. Pascu. Teodori Nicolau. Dimitrie D. Lupanu. S. B. Popoviciu. Ioanu Spudercă. Rudolfu Mazaressu. Ioanu Boeriu. Alecsu Moldovénu. Florea Colibanu. Georgiu Colibanu. Dumitru Munteanu. I. G. Ioanu. Ioanu I. Pedure. Teodoru Zernovénu. Nicolau Muscă. Dumitru Constantinu. Ioanu Christianu. George Porescu. Dumitru Gonzea. Nicolau Giginitia. Nicolau Socaciu. George Navrea. Nicolau Purcarea. Ioanu Mazare. Nicolau Bobancu. Nicolau I. Padure. Ioanu Bratu. Dimitrie I. Bobancu. George Cocorandu. Nicolau G. Capatina. Christea Tabara. Dumitru Sibieanu. Ioanu Zernoveanu. Ioanu Bidu. George Capatina. Ioanu Priscu. Nicolau Frigatoru. I. Stinghe.

Cultur'a magiara.

II.

Românu are döue cuvinte, care despartu lucrarea sufletesca in döue părți deosebite: omulu cugeta si omulu gandesce. Suntu lucruri, pre care nu ni le putem gândi decât intr'unu singuru chipu: asiă, cum suntu. Suntu apoi alte lucruri, pre care ni le gândim dupa placu, fără a tiené séma, déca suntu ori nu suntu, precum noi ni le gândim. Astfelu este unu felu de lucrare sufletesca disciplinata, cugetarea, care totu-déun'a tiene séma de acea, ce intr'adeveru este ori celu putieni pare a fi, si este altfelu de lucrare sufletesca nedisciplinata, gădirea, care nu tiene séma de nimicu, ci remane mai multu ori mai putieni unu visu, pre care lu visámu fiindu tredi. Intocmai precum suntu ómeni, suntu si popore dispuse la visatorie si magiarii suntu cu deosebire unu asemenea popor. Ómeni de sănge inferbentatu, ce suntu, ei suntu lipsiti de indelung'a răbdare, pre care trebuiecese sa o aiba unu omu spre a controla propriele sele cugetări si a se incredintă, déca ele corespundu cu faptele. Tocmai pentru acea lucrarea loru sufletesca indeobsce remâne nedisciplinata. Unu asemenea popor in se in mare gradu incapabilu de sciintia: chiaru audiendu unu adeveru, e dispusu a-lu primí fără de controlu, a luă form'a dreptu fondu si a se multiam cu aparentie, cându s'aru cere óre-si care munca sufletesca pentru afarea adeverului.

Acest'a e trasatur'a temeinica in vieti'a sufletesca a magiarilor. S'a disu in trécatu, ca partea cugetătoare a ómenilor, care iau parte la vieti'a publica din Ungaria, indeobsce nu suntu magiari; chiaru cu mai multu temeu se pote sustiené, ca aproape toti ómenii, care iau parte la vieti'a scientifica a Ungariei, suntu nemagari, care s'au declarat ori nu s'au declarat de magari. Sa numerâmu pe degete profesorii dela universitatile, académie si indeobsce dela asiediamante de invetiamentu superioru ale magiarilor; sa trecemu preste literatur'a scientifica a loru: va trebuí sa ne incredintămu, ca cei mai de frunte dintre adunatorii si responditorii sciintielor nu suntu magiari. Națiunea magiara se multiamesce cu unu siru de aparentie: e destulu că cine-va sa scrie in limb'a magiara, pentrucă scrierea lui sa faca parte din literatur'a magiara; e destulu că cine-va sa invete limb'a magiara, pentrucă sa pótă fi profesor magiaru; ei nu se intréba in se, déca ideile cuprinse in carte ori acelea, pre care le profeséza invetiamentul strainu in limb'a magiara, suntu idei, care potu fi respondite intre magari ori-care, fiindu respondite, nu cum-va turbura sirulu de idei firescu alu magiarilor. In fondulu sciintiei nu este națiunalitate: adeverulu remâne adeveru pentru tóte popóre. E in se națiunalitate in form'a, in care adeverulu se presenta; e națiunalitate in aplicarea adeverului; e, in sfersitu, națiunalitate in alegerea sirurilor de adeveruri. E destulu sa aruncâmu o privire asupr'a literaturelor scientifice a englezilor, francezilor si germanilor, pentrucă sa nu ne mai putem indoî, ca este națiunalitate si in sciintia. E deosebita form'a, in care se presenta si deosebitu modulu, in care se aplica adeverulu la deosebite

popore luminate; cu deseverisire inse deosebitu e feliu de adeveruri pentru care unu anumit popor in urm'a positiunei sele topografice si sociale ba chiaru in virtutea individualitatiei sele natuiale, are mai multa ori mai putina dispositiune. Nu intielegem dar', cum magiarii potu crede, ca cartile, pre care le scriu Konek, Hoffmann, Pauer, Schädel, Keleti, Hunfalvy, Csemeghi, Wentzel, Wasszelovsky si alti asemenea omeni luminati, suntu literatura magiara. Ori credu, ca Darwin e englez, pentru a scrisu englezesc, Kant germanu pentru a scrisu nemtiesce si I. I. Rousseau francez pentru a scrisu frantuzesc? Sa cautamu inse bine si ne vomu incerdinti, ca cineva trebui sa fia englez pentru a sa-i vina in minte a scrie despre asemenea intre deosebitele rase de omeni si deosebitele animale, cu care pribegulu englez mereu se intalnesc, ca altu cineva trebui sa fia germanu pentru a sa-i vina in minte a scrie critic'a mintii pure si ca in sfersitu „contractul socialu“ este unu ou, pre care regalitatea franceza l'a elocit si I. I. Rousseau l'a scosu numai. Cum voru magiarii, ca nisce straini sa treaca dreptu expresia a cugetarei magiare?! Darwin putre sa scrie latinesce, dar' pentru acea carte lui totu englezesca remanea; tocmai astfelu cartile scrise de catra nisce germani in limb'a magiara suntu o buca din cultur'a germana sadita intr'unu pamant, care nu i poate prii.

Este unu lucru firescu, ca magiarii nu suntu dispusi a inveti din aceste carti; ele remanu vreme, munca si bogatie risipita. Dar' cu totul altu ceva suntu profesorii germani: ei suntu datori sa comunice bagagiul loru de idei cu bietii de studenti magiari. Ce se alege din acesta? De unde sciu profesorii, cum trebuesce sa i se spuna tenerului magiaru unu lucru, pentru a sa fia intielesu si primitu? De unde sciu profesorii germani, pentru care anume adeveruri tinerii magiari au dispositiuni? In sfersitu, unde suntu elementele de intielegere metodica intre invetitorii si scolari? Tota instructiua se reduce la o indopare silnica de dragulu esamenelor. Tenerii intielegu si nu intielegu, primescu si nu primescu, la urm'a urmeloru staruiesc sa-si faca esamenele, spre a se putre numai decatu lipsi de greu'a sarcina a invetaturii. Intre elevi remane inse o parte luminata: aceia, care suntu de aceasi natuialitate cu profesorii.

Intrebamu dupa tota aceste: unde este sciintia, de care magiarii voru sa faca partasi pre altii? Dece este in cartile scrise in limb'a magiara ori la asiediamintele magiare de invetimentu superioru, atunci dama magiilor unu sfatu prietenescu: „Lasati misiunea civilisatorie sa fia misiune civilisatorie si ve adunati tota puterile spre a ve conserva!“ Totu, ce magiarii aru putre dama altoru popore, este luatu dela ierasi alte popore. Inca odata: — ideile din a doua manu suntu o bala sociala, de care poporele din Ungaria si cele din orientu voru cauta sa se ferescă.

Deocamdata noi, romani din Ardelu, suferim de acesta bala. Nu suferim inse in sensulu, in care se pretinde si in care aru dorit magiarii. Universitatile magiare suntu o nenorocire pentru tenerii romani: ele inse, ca asiediaminte de invetimentu superioru, nu suntu o nenorocire pentru a suntu magiare, ci pentru a ne da nisce invetaturi tocite, care la noi nu prindu si nici nu voru putre prinde. Noi avemu feliu nostru de a gandi, noim'a nostra, avemu unu feliu de tipicu eticu, din care nu putem fi scosi. Universitatile magiare nu suntu dar' capabile sa magiariseze pre tenerii romani; i prostescu inse, silindu-i a se indopatu cu nisce invetaturi straine de firea loru. Sciutiele

magiare nu au decatu resultatul de a ne fi silitu sa stam deocamdata locului in desvoltarea nostra scientifica. Nici in orientu magiarii nu voru putre produce alte resultate; iera la acesta societatea europeana si in deosebi orientulu suntu gata sa renunte.

Dar' deca in lucrarea sufletesca disciplinata magiarii nu au potutu produce aproape nimicu, pote ca ei au imbogatit lumea prin rodulu liberei loru cugetari. Unu poporu dispusu la visatorie indeobse e bogatu in productiunile de arta, sa ne dama dar' sema despre bagagiul artisticu alu magiarilor.

Ori-catu de neaternata aru parea lucrarea sufletesca a poetului si artistului indeobse si ea trebuesce sa se supuna la anumite legi spre a putea produce creatiuni frumose si vrednice de a fi respandite si gustate. Inainte de tota liberulu cugetatoriu trebuesce sa tieni sema de firea limbei, in care si varsa gandirile, de marmur'a, in care le intrupa ori de colorile, in care le asiedia. Apoi elu trebuesce sa dea in creatiunile sele expresia gustului comunu alu poporului, din care face parte. In sfersitu suntu cerintele estetice, care hotarescu pre liberulu cugetatoriu.

Dela anulu 1848 pana la anulu 1866, cu deosebire inse dela anulu 1866 pana astadi limb'a magiara a trecutu prin unu procesu de schimbasire. Nici nu putea fi altfelu. O multime de straini au fostu siliti a vorbi si a scrie unguresce. Era prete putintia ca fia-care din acesta sa nu fi virtu cate ceva din particularitate limbei sale materne in limb'a magiara. S'au schimbatu sferele notiunilor, incatu cuventul magiaru insenaza mai multu ori mai putien decatu mai nainte; s'a schimbatu inse cu deosebire sintacs'a, incatu astadi frasale nu mai se alcatuescu, precum le alcatuia Petöffy ori Arany. Limb'a magiara a suferit mai ales de germanismu si judaismu: germanii si jidani au scrisu, mereu au scrisu si au deprinsu in urma si pre adeveratii magiari a cugeta si a se esprimă ca si densii. Chiaru dlu Iokay astadi nu si mai scrie romane in limb'a, in care scrisese pe „Szegény gazdagok“ pe „Alagyár Nábob“ ori pe „Kárpáthi Zoltán.“

Dar cu multu mai mari schimbari s'au petrecutu in gustulu magiaru. Conceptiunile nu mai suntu acele, care erau la scrietorii ce lucrase inainte de 48. La Petöffy, Arany, Kisfaludi, Bajza, ba chiaru si la Vörösmarty intimpinamul imagini vii si ore-si cum exotice. Astadi totul s'a molcomit si a perduto acelu farmecu alu originalitatii, care a facutu cu deosebire pe poetii magiari vrednici de a fi gustati in apusu. Magiarii au cetitu nemtiesce. In urma nemtii si jidani au inceputu a scrie in limb'a magiara. Astfelu s'a produs o revolutiune in gustu, in urm'a carei Petöffy numai este gustatu de catra magiari.

(Va urmă)

„Timpulu“ din Bucuresci aduce o corespondinta din Berlinu, care reversa dupa parerea nostra multa lumina asupra situatiunei politice si in specialu asupra cestiunii ce astadi e la ordinea dilei, intielegemu cestiunea orientala.

Berlinu, 6 Martie.

Amu primitu telegram'a nelinișita prin care mi cereti informatiunile posibile asupra caletoriei generalului Ignatief la Berlinu si asupra atitudinei guvernului germanu fatia cu noua fasa a cestiunii orientale.

Dela sine se intielege, ca despre convorbirile dintre principale Bismarck si generalulu Ignatief este deocamdata cu neputintia a se afla ceva. Tota articulele diuarelor, care si dau aerulu de a scii ce se petrece suntu

simple ipoteze mai multu sau mai putien ingeniose; sa se adauge la acesta ca Berlinulu este unu din capitalele Europei, unde informarile diuarelor suntu cele mai marginite. Discretia ministerului de externe mai alesu de candu se afla sub conducerea lui Bismarck, este aproape absoluta.

Pentru a ve putea scrie totusi ceva siguru asupra modului, cum se privesce cestiunea orientului, amu sondat terenul ce mi este accesibilu, adeca cerculu intinsu de deputati din majoritatea Reichstagului nationalu, „liberali si noi conservatori.“ De aici ve transmitu impresiunile asa cum le-am primitu.

Atitudinea de astadi a principelui Bismarck fatia cu Russi'a sta in legatura cu cele petrecute in primavera anului 1875. La acesta epoca, Bismarck era hotarit a incepe din nou resbelul cu Francia si a trimisu pre d. de Radovitz la Petersburg, pentru a dobandi asentimentul Imperatului Alesandru si a principelui Gorciakoff. Imperatul Alesandru de parte de a consinti, a intrebuitu tota influentiua sea pre langa imperatulu Wilhelm pentru a impiedecat noua isbuinire a resbelului; d. de Radovitz s'a intorsu din Petersburg, fara nici unu rezultat. In caletoria ce imperatulu Alesandru a facutu in acela'si anu la bai, a trecutu prin Berlinu impreuna cu Gorciakoff si s'a opritu cateva dile la Berlinu. Aici a arestatu cu ore-care ostentatiune simtiemintele sele pacifice si aversiunea ce o are in contra resbelului in genere. Astfelu actiunea lui de Bismarck a fostu paralizata.

De atunci imperatulu Alesandru si tota curtea din Petersburg nu a incetat de a vorbi cu mandrie de pacificarea isbanda din ver'a anului 1875. Marele duce de Constantinu s'a dusu la Parisu ca presidentu de onore alu congresului geografic. Mai multu inca: principale Gorciakoff, in acela'si anu 1875 mergendu si in Bavaria nu a ascunsu de locu opositia vie ce a facutu in contra planurilor lui Bismarck, si intrebatu de ce se desparte acum asi de multu de politic'a germana, a respunsu unui diplomatu bavarez, cu o alusione la necontenitele suferintie nervose ale principelui Bismarck, *on ne peut pas suivre une politique hystérique*.

Acestu cuventu malitosu circula pre atunci in tota cercurile diplomatice, si a remasu in memorie guvernului germanu.

Departate de noi idea de a presupune unui omu de statu de geniu lui de Bismarck, ca unu simplu resimtiementu personalu aru putea sa devina pentru densulu motivulu unui intregu sistem de actiune politica. Dar' in acele miscari diplomatice din 1875 era mai multu decatu o cestiune personala: era impresiunea, ce renașe multora, in deosebi unor germani din sudu si tuturor francezilor, ca Russi'a este o puternica contrabalanta a preponderantie germane in Europa.

Acesta impresiune trebuiu slabita, si joculu celu finu alu politicei germane a fostu de acum inainte de a se tieni pre de o parte in vechia unire strinsa cu Russi'a, care fusese asi de folositore Prusiei, in 1866 si in 1870 si 71, inse pre de alta parte de a cimenta si mai multu amicitia din nou formata cu Austria si cea vechia cu Anglia pentru a paralisa prin aceste legaturi comune, ori-ce actiune isolata a Russiei.

Este evidentu, ca unu asemenea drumu politicu nu putea fi apucat si continuat cu succesu decatu de unu omu dotat cu perspicacitatea, cu fineti si cu statornicia extraordinara a lui Bismarck. Pre acestu drumu inse politic'a germana pare a-si fi ajunsu telulu, si de aici trebue sa ve expati animositatea, ce din candu in candu transpira prin presa rusasca,

pre candu diuarele prusiane continua a parea totu-deun'a favorabile planurilor rusesti.

Atitudinea baronului de Werther la conferintele din Constantinopole a fostu corespondintore planului arestatu mai susu, si astazi Russi'a a ajunsu in adeveru intr-o pozitie critica. A merge inainte fara a fi sigura din partea Austriei si Angliei, este greu; a merge inapoi fara nici unu succesu, este asemenea greu. Ignatief se vede silitu a veni la Berlinu spre intelegerere, precum Radovitz se dusese acum 2 ani la Petersburg; inse Russi'a aude in primavera 1877 in contra sea echoulu cuvintelor de pace, ce le adresase in primavera 1875 in contra Germaniei.

Germania, fara a voi sa slabasca relatiunile sele cu Russi'a, a strinsu forte tare relatiunile sele cu Anglia si cu Austria, si acesta unire de interes a tierilor de origine germanica se privesce aici ca celu mai puternic scutu pentru mentionarea pacii. Se crede asemenea ca Austria nu va consinti nici odata, ca Russi'a sa redobandesta gurele Dunarei.

In privintia conflictului intre romani si turci de care facuramu amintire in nr. tr. dupa „Fr. Blatt“, afiamu in „U. D.“ urmatorele:

In nici unu tempu nu amu avutu a ne plange mai multu de degradarile bandelor turcesci, decatu dela declararea resbelului cu Serbia; in ultimele dile mai cu sema, ele au fostu organizate de guvernul turcescu in modul celu mai sistematic; acestia poate sa dea romanilor si Europei intregi o justa idea de gradulu moralitatiei acestui guvern imbracatu cu mantaua constitutiunala, dara totu cu fesu in capu si papuci in picioare. Nare parale cu ce cumpera vite pentru a aprovisiona trupele, ordona radiu la noi in tiéra; nu au lemn cu ce sa indistuleze armata si sa inalte fortificatiuni, ne pradeaza ostrivele, se instala in ele, si dupa ce suntu prinsi, apoi respundu cu aroganti barbarului, ca pamentul seu ostrovulu chiaru este proprietatea loru.

„De mai multe luni, turci, profitandu de crescerea apelor si mutarea pichetelor, se instalasera in ostrovul numit Gur'a-Camii, cam la 20 chilometri in susu de orasul Giurgiu, si in dreptulu pichetului roman nr. 7. Sub conducerea unui impiegatu municipal din Rusciucu, mai bine de 80 lucratori, ajutati de gandarmi turci, taiau lemn pentru facerea intaririlor de pamant din giurulu Rusciucului si peintru aprovisionarea trupelor, astfelu ca in lun'a lui Februarie candu au fostu surprinsi, totu ostrovulu era tataiatu, mai multe sute de pogone, afara de o perdea lasata spre a masca onestia loru operatiune. Surprinsi in primele dile ale lui Februarie in flagrantu delictu, si somati a se predá, ei respundu cu descarcaturi de pusci cautandu in invalasiala a fugi in luntele cu cari dejá carasera lemnile ostrovului; pichutasi respundu si ei in acela'si modu *vecinilor nostri amici*; 2 turci suntu omoriti, iera 13 facuti prisoneri se afla si astazi in inchisore Giurgiului.

Dupa ce s'a facutu cadavrelor autopsia ceruta de art. 43 Pr. Pensau datu familiei spre ingropare, iera celor-lungi li-se face instructiunea ca la nisice jefuitori ce suntu. O comisiune mică compusa de trei delegati ai Romaniei, adeca unu colonel, d. Victoru Creteanu, unu procuror de curte, d. Dendrino, si unu impiegatu superior alu ministerului de externe, d. D. Olanescu, impreuna cu alti delegati otomani, au mersu la fati a locului spre constatare. S'ar crede neaparat, ca in fati a diecimilor de martori, a delicienilor princi asupra faptului, a instrumentelor delictului, a taierei lemnelor, a insta-

larii turcilor in colibi pe insulă năstra, delegatii otomani au recunoscut saptul dându-ne satisfacere; nici decum: pretindu ca o parte din ostrov se numesc Pirgos, ca este alu loru; iéra de restu nici ca voru sa se ocupe. Comisarii români probéza ca ostrovul are unu singuru nume Gur'a-Camii, ca de 20 ani se exploata periodic de guvernului român, prin cumpăratori români, că d. Galitia si altii. Tote acestea insa suntu in zadaru, caci furberia si duplicitatea turceșca nu potu a se schimbă prin nici unu argumentu. Comisiunea s'a intorsu in apoi, remându că cestiuene sa se trateze pe cale diplomatica.

C o l e c t i u n e

de materii, relative la matrimoniu si divorciu in biserica gr. or.

(U r m a r e.)

XVI.

Cestiunea averei.

Amu vediutu din cele espuse mai susu, si in deosebi din pravila, ca suntu despartienii cu dauna si fără dauna, adeca cându partea vinovata 'si perde avere séu zestre si cându nu se tragu asemenea urmări din divorciu (boni gratia d. e. din impotentia, intrarea in monastire etc.)

Astadi inse, cându partea averei cade sub legile statului, firesce nu se mai pote face acea deosebire in casuri de decidere cu divorciu, fără numai intr'atât'a, incătu se atinge de spesele procesului divorcial, la a căroru platire se condamna de regula partea vinovata.

Cumca deciderea asupr'a speselor procesuali că accessori, cade in competintia forului bisericescu, care decide despre divorciu, că causa principala, nu mai pote fi indoieala; si chiaru procedura nostra civila de ădî (art. dietalu 54 din an. 1868 in §. 22. si §. 346 intaresce acést'a, pe bas'a căor'a curtea de cassatiune in unu procesu special in an. 1872 au decisu astfelii, ca chiaru si concederea esecutiunei, pe bas'a unui deliberatu, spre incassarea speselor, are a o face forulu bisericescu, care, apoi va recuia pe celu civilu pentru efectuare.

Se pote luá la deciderea despre spese, de regula, ca in tote casurile de divorciu boni gratia, unde pravil'a nu prescrie urmări de daune, spesele aru fi a se compensă (un'a pentru alta); iér' unde se prescriu daune, aru fi a se condamnă acea parte (vinovata) in purtarea speselor ei si in rebonificarea speselor părției contrarie (déca acést'a le-au cerutu), in sarcin'a cărei'a aru cadea daun'a dupa pravila.

Se intielege de sine, ca acolo, cându părțile se indrumă la convientuire, nu pote fi vorba de rebonificarea speselor.

Mai vine a se observă, ca sentintia prin care se adjudeca spesele, se prescrie sum'a in tempulu de platire sub urmările de esecutiune, caci numai sub alta forma procesuala se va putea efectua esecutiunea.

XVII.

Ce se atinge de defensori pentru aperarea casatorielor, in canonele bisericei nostru nu aflăma mai multu, decătu in can. 2. sin. ecum. 4-le (Calcedonu) acea indigitatiune, ca episcopii si-au alesu advocati (Ekdiki), iér' in can. 83 sin. loc. din Cartagen'a se intaresce, a se cere dela imperati defensori pentru seraci, si defensorii acestia sa se aléga si ei impreuna cu purtarea de grigia a episcopilor se defende pe seraci in contr'a tiraniei bogatilor; iér' can. 107 a acelui sinod din Cartagen'a, se concede, sa se cera concessiuni dela imperati, că sa se asiedie defensori (scolastic), cari sa apere lucrurile bisericesci in con-

tr'a celoru ce se opunu acestor'a si sa arete cele de nevoia si sa intre si in cancelariele judetelor.

In Pidalionu la explicarea canonului 2. sin. 4-le se dice: ca de 2 faliuri erau advocatii acestia, adeca bisericesci, dupa acestu canonu, si din afara si imperatesci dupa can. 83 si 107. Cartagen'a, si se numescu acestia de către Balsamonu, defensori, iér' de către Iustinianu bisericesci advocatesi. Iér' la explicarea can. 83 Cartag. se provoca. Pidalionu la novel'a 15 a lui Iustinianu despre defensori. Aceasta novela 15 tractează „de defensoribus civitatum“ cari se asiédia in provincii spre acelu scopu eminent: de a aperă dreptulu si justiti'a atâtu fatia de cei ce au lipsa de acestu ajutoriu, cătu si fatia de deregatorii officianti, si apoi a fi acestor'a de ajutoriu precum si a ingrijí că ci sa nu abuseze in justiti. Iustinianu dă acestoru defensori inca si o jurisdictione preste lucruri anumite; apoi enumera intre acesti defensori si pre defensorii, ce suntu alesi de episoopi si de vener. cleru (epilogus nov. 15); iér' in novel'a 20 „de administrantibus officia in sacris applicationibus“ cap. 9. amintesce de ei că „advocati“.

Se vede dar' ca atâtu cererea si nodului, pentru a i se dă defensori apre aperarea trebilor bisericesci (cum suntu si defensorii statului) s'a in cuiuinitiatu de către imperatii bizantini, cătu si aceea, ca biserica si au alesu si singura atari defensori.

Espresu inse se amintesce despre acesti defensori in scriptele imperatilor Arcadiu si Honoriu din anii 405-409: cumca ei au de a persecută si a dirigă faptele inmorali, de stupru, de adulteriu etc. la judecatorii, si totu ací se dice: „defensores ita praecipimus ordinari, ut sacriss orthodoxiae religionis inbuti misteriis, reverendissimorum episcoporum, nec non clericorum et honoratorum ac possessorum et curialium decreto constituantur: de quorum ordinatione referendum est ad illustrissimam praetorianam potestatem: ut literis ejusdem magnificae sedis eorum salidetur autoritas. §. 1. Quod si quid a qualibet persona contra publicam disciplinam in lexionem possessorum fieri cognoverint defendares referendi habeant potestatem ad potestatem ad illustres et magnificos viros praefectus praetoriis et illustres viros magistros“

Asi se vede, ca biserica nostra nu au avutu speciali defensori numai pentru matrimoniu, ci au avutu defensori pentru tote lucrurile bisericesci atâtu sacramentali, si din afara, si ca acesti defensori per eminentem au fostu defensorii asiediamintelor si legilor bisericesci, ai moralitiei si ai apesatilor, prin urmare si ai sănteniei matrimonialui pe bas'a legilor bisericesci.

Posit'a acestoru defensori, indeosebi curatul bisericescu, au avutu locu si in ierarchie, si au fostu inalta. In alu 6-le secolu cându mai intăiu patriarhii au incepuntu a-si impartí unele functiuni ale loru, aflăma intre functionari loru: 1. Singeli si protosingeli (impreuna locuitorii) cari se ocupau cu treburile casnice ale patriarchului. 2. Sacelarii pentru treburile de avere. Protekdi ci primi aoperatori pentru trebile patriarchului cu Ekdiki, că ajutori ai loru, apoi 4. Kartofila paditori (scriitori) de lucrurile judecatoresci. 5. Referendarii, că organe comunicatore in afara.

De ací inca se vede, ca in biserica nostra nu au fostu cunoscuti a. n. defensori matrimoniali per catechischen si numai pentru acestu scopu.

Din contra catolicii au defensori speciali matrimoniali, cari suntu chiamati a defendă legatur'a si sustinearea ori-cărui matrimoniu, sub ori-ce impregiurări si cu ori-ce mijlocă; si acést'a devine de acolo, ca biserica a puséna se tiene de acelu principiu:

ca matrimoniu nu este disolvabilu, fără numai din cauza mortii naturale, prin urmare acel'a absolutu, fără nici o exceptiune trebuie sa se sustina si defende.

In contra acestui principiu inse representantii bisericei resaritului, in pertractările de uniune, cerute de biserica Romei urmate dupa conciliul din Florentia si totu asiá in conciliul dela Trientu, s'a luptat si s'a opusu, si nimic'a din cele legalmente usuate in biserica gr. or. in privint'a divorciului nu au voit a cedá séu a recede dela acestea.

Dupa ce s'a amestecatu legislatiunea Austriei in tréb'a casatoriei divorcielor in biserica nostra si au prescris motive divorciului in legea civila (cari altcum au baza in legile bisericesci), apoi nu numai s'a orenduitu unu representante politici pentru controlarea despartienelor prin decret. aul. din 15 Decembrie 1788 nr. 926 si din 28 Decemb. 1789 nr. 1087, dar' prin patent'a din 22 Fauru 1891 nr. 115 s'a introdusu inca si unu defensor matrimonii la despartiri in biserica nostra (asemenea cu alu catolicilor); si acést'a o au facutu din acea causa, ca se presupunea, ca in biserica nostra s'aru desparti casatoriele cu usiuratate spre daun'a statului. Inse canonele si legile bisericei nostru suntu destula garantia in contra acestoru amestecuri. Biserica nostra, carea din cause juste si pentru sustinerea sănteniei, curateniei si vadiei matrimonialui, despartiesce acea legatura nuptiala, in carea se vatema acele scopuri, moralitatea si umanitatea, nu pote cere că cineva din credinciosii ei sa apere o legatura si vietuire conjugala, condamnata de biserica si nu pote suferi, ca sub protestulu misteriului matrimonialu sa se ascunda fapte inmorali si neumane. Dar' si in contra convietiurei unui omu dela care se pretinde dreptate, si adeveru, aru fi, cându elu aru trebuu sa apere ceva, in contra prescriselor legali si a convingerii sele de dreptu.

Mai usioru se pote asemena pu-setiunea si chiamarea defensorilor in biserica nostra cu acea a procuratorilor statului (si defensores civitatum in imperiul bizantinu, cam asiá ceva au fostu), cari nu suntu chiamati a acusá pe cei nevinovati, ci numai pe acei'a, ce vatema legea statului. Precum suntu acesti procurori aoperatorii si vighitorii statului si a legilor lui, asiá si defensorii nostri suntu defensori ai bisericei, ai legilor bisericesci si si resp. ai sănteniei si curateniei matrimonialui.

(Va urmá.)

Corespondintia.

Din protopresiteratulu Ternavei supérieure in 21 Fauru 1877 st. v.

Motto: „Vrednicu este lucratoriu de plat'a sea.“ Luc'a c X v. 7

Totu functionarii publici si au sistemisate lefele loru, amesuratul ocupațiunei si servitiului ce oferă societătiei, dupa cunoscutulu proverbii germanu: „Wie die Arbeit, so der Lohn“, séu pe romanesc: cum e lucrulu, asiá e simbri'a, numai singura preotimea nostra romana si invetiatorii nostri confesiunali in mare parte suntu asiá de reu dotati incătu nu li se remuneră ostenelele. Déca privim si numai la notarii comunali asiá numiti cercuali, vomu aflá ca ei suntu mai bine dotati decătu preotii români, macarul ca dela cesti din urma se pretinde, cu deosebire in tempulu de fatia, mai multu că ori si dela cine. Un'a parte din preotii nostri si si implexu datorint'a loru intr'unu modu laudabilu, ceea ce pune pre multi dintre conlocuitorii sasi si unguri in ui-mire dicendu ca cum pote preotul român face atâta servitie poporenilor sei prelângă o lefa asiá de ba-

gatea? Ceealalta parte inse, carea nu se prea interesă de binele si inaintarea supusilor sei credinciosi, va fi aplicandu intorsu proverbulu citat: „Cum e simbri'a, asiá e lucrulu.“

Cestiunea subsistintie clerului nostru aru trebuu se preocupe pre fiacare credinciosu alu bisericei nostru si mai cu séma pre organele cari suntu chiamate spre acést'a, precum suntu, sinodele parochiali si protopresbiterali si comitetele acestor'a etc. pentru este constatat, ca fără dotatiune corespundintoria nu putem avé preoti luminati, si iéra fără preotime bine pregatita nu potem a teptă inaintarea némului nostru. Prea venerabilulu sinodu archidiacesanu, că e dreptu, inca la incepulum activitatii sele in anulu 1870, considerându impregiurările tempului prezente ale secolului alu 19-lea si basatu pre cuvintele s. evangelistu Luc'a: „Vrednicu este lucratoriu de plat'a sea“, s'a consultat asupr'a mesurilor ce aru fi a se luá pentru ameliorarea stării materiale a preotilor din archidiaceesa. In siedint'a sea a X-a din 28 Aprile a si decisu in objectulu acest'a urmatorele: Emolumentele de ori-ce natura, ce au fostu impreunate cu posturile preotiesci, pâna la actual'a organizatiune a parochielor din archidiaceesa, nu se potu micsorá nici prin contracte, nici prin concluse parochiali, si micsorările incercate séu efectuite se dechiară nulificate; din contra acelle emolumente suntu dupa impregiurările si dupa putintia a se mari in fia-care parochia, aducendu-se in proportiune dréptă cu cerintele tempului presentu etc. (V. Actele sinod. a. 1870 pag. 57.) Dorere inse acestu conclusu, si altele asemenea acestui'a, suntu numai pe harthia pâna in diu'a de astadi; nu se prea observa decisiunile sinodale — intielegu in protopresbiteratulu susu amintitul alu Ternavei superiore, — ceca ce se va vedé si din urmatorele:

Parochia gr. or. a Lasleului român, constatatore din preste 600 suflete, si cea mai buna din tractulu Ternavei sup. a devenit in vacantia de trei ani deca nu mai multu, trecendu parochulu de acolo la cele eterne. Acestu postu de parochu nu s'a reintregit inca atât'a tempu trecendu la mijlocu, si astfelii preste un'a sută de familii au fostu si suntu lipsite de pastorii sufletescu, de invetiatorii, de conducatorii. S'a escrisu intr'adeveru concursulu in stim. fóia „Tel. Rom.“ si inca de trei ori si anume in an. 1874 in an. 1876 si iéra in a. c. Si ce sa vedi? Comparandu concursulu publicatu in amintitii trei ani vedem ea lef'a preotului in locu sa fia inmultita, séu celu putinu se remâna cea hotarita si numita in concursulu intâiu, ea este redusa, micsorata. Asiá dela 30 jug. in urma se pogóra la 26, din două ferdele cucuruzu vine la un'a si in fine dela căte o di de lucru dela 140 familii, care inca i-aru fi prinsu bine fitoriu parochu precum si ferdelile acelea de cucuruzu, iéra vine la nimic'a.

Eata prea on. d. redactoruclusu sinodulu calcat in piciore. Eata neobservare a legei. Ca cum vine comitetulu parochialu din Lasleulu român si inca in contilegere cu par. protopresbiteru tractualu la micsorarea lefei preotiesci, nu mi potu explică. Au dora nu se recere si astadi pentru acea parochia tocmai asiá unu preot cualificatu, că inainte de ast'a cu trei patru ani?

Marturisescu ca amu asteptat că sa se rectifice acelu concursu, ceea ce pâna acum'a nu s'a intemplat. Me magulesc inse sperant'a, ca prea venerabilulu consistoriu archidiacesanu, că competinte in afaceri de acestea, nu va suferi că sa se neglige din partea organelor subalterne bisericesci decisiunile forurilor legislative, nu va suferi violarea legei; ci va intreni si in casulu de fatia, pentru nu in urma sa se mai intempe lu-

cruri de soiul acestă, cari de sigur aducu dauna bisericei noastre.

Că de incheiare mai adaugă că în preșbiteratul Ternavei superioare suntu vre-o căte-va parochii vacante. Reînregirea acestoră nu aru trebui amanată, pentru că după disă poetului: „Cându e turmă reslatită fără pastori, lupulu iese dela pânde și-o sugruma mai usioru.” L...

Sighișoară, 25/2

Domnule Redactoru! Vediindu că activitatea, atâtă a despartimentului alu 21-lea (Sighișoară) alu „Asociației tranne pentru literatură română și cultură poporului român”, cătu si a reunii de lectura din Nadesiul sasescu, este impedeata de mai multi ani, si acăstă mai multu numai din neinteresarea celor ce suntu pusi in fruntea acestoră, amu aflatu consultu a interpelă pre d. directoru alu numitului despartimentu ca are de cugetu a convocă adunarea generală si astfelui a reincepe activitatea; iera pre caseriu si bibliotecariul reunii a-si dă socotele, deca nu se aduna membrii, in vreunu diurnal publicu óre-carele.

Dechiaru din capulu locului, ca interpellatiunea mea cătra mentionatului d. directore si cătra cei-lalți doi nu o amu facutu din alta óre-carea posta, ci simplu din motivul că baremu acumă la urma sa cugete mai seriosu asupră lucrului, se numai abuseze si mai departe de increderea pusa într-ensii din partea membrilor.

Unul dintre cei interpelati si anume Teodoru Danu prin unu articulu, faurit de altulu si subscrisu de densulu, dtto 16/2 a. c. si publicatu in nrulu 12 alu acestui stimat diariu sub rubrică corespondintia, vine si respunde la interpellatiunea mea, in carele in locu se arete starea cea adeverata a lucrului, deca tocmai nu-i convine său nu pote a-si dă raciotinu, se pune si insira la lucruri cari n'au nici umbra de adeveru. Densulu dice „ca intentiunile membrilor, intre cari si a lui” au fostu curate etc. Din căte sciu eu ca s'au vorbitu despre reinvierea cestiunatei reunii, atâtă a potu dice ca intentiunea lui a potutu si pote fi oricum altmintrelea numai curata nu. Apoi si despre intentiunea curata a membrilor inca amu causa sa me indoiescu, pentru că suntu inten-țiuni curate, acolo neinteresarea, cu carea ii timbréza caseriu, nu are si nu pote ave locu. De aru fi avutu intentiune curata fatia de reunii a cărei casseriu este, si sa se fi interesatu de prosperarea ei, atunci de sigur nu aru fi refusatu primirea tacsei de membru, cu carea fău imbiat din partea unui preotu din jura de vre-o doi ani; ci l'aru fi primitu prea bucurosu, inbarbatându astfelui si pre altii a se face membrii. Incidentul petrecutu cu preotulu, si nimicu altă, m'au impedeata atâtă pre mine, celu cu „zelul celu prea mare” după cum afirma corespondintele, cătu si pre altii, de a ne inscrie că membrii. —

Dice mai departe caseriu ca densulu „in contilegere cu bibliotecariul G. si-au datu totu concursulu spre a se adună membrii la vre-ună siedintă, si anume odata pe calea publicata prin Gazeta ieră in dōue renduri pre calea privata.” Cându au scrisu, recte subscrisu, caseriu acestea au esprimatu unu mare neadeveru, său se me folosescu astă-data de ună din espressiunile proprii ale lui Teodoru Danu de odinióra, „au mintită”, care expresiune acum se aude numai din gurile mocanilor. Au aparutu ce e dreptu in „Gazeta” c'am pe la finea anului 1873 unu articulasiu subscrisu de bibliotecariul prin care au fostu rugati membrii a

se coadună la o siedintă spre a se consultă despre sòrtea cestiunatei reunii, dara numai la indemnul său, său si a unui nemembru, si nici decătu a lui Teodoru Danu, iera separatu se fi convocat adunarea membrilor vre-o data nu credu se scie cine-va dintre membrii, cu atâtă mai putieni nemembrii. Cum se fi convocat elu adunarea, său mai putieni se fi statuit baremu pentru aceea, — că unulu cu intentiuni curate său cum se mai recomenda inaintea p. t. publicu cetitoriu, — căndu totu déun'a la tòte ocasiunile, căndu se vorbiă despre reinfiintarea decadiutei societăti, eră in contră adunări. Motivul ca pentru ce au facutu acăstă, luva scă densulu mai bine; eu din parte-mi inca lu presupunu. Apoi căndu ai de a face cu ómeni de calibrul caseriu, atunci tòta icsusintă a de prisosu, pentru ca totu nu va „merge trébă.” Deocamdata numai atâtă caseriu; eara pre cei-lalți, cari suntu membrii, si dela cari singuri depinde venitoriul reunii, in interesulu acestei si alu causei culturali a poporului, ii rogu si cu acăstă ocasiune sa se intereseze pentru densă, ori deca nu potu său nu voiescu, se decidea impartirea banilor si trimiterea opurilor la locurile desenate prin statute că sa se foloseasca mai bine, decătu sa le mai bata pravulu in biblioteca si pre la unu din membrii, iera cu banii se speculeze caseriu firesce nu in folosulu biblioteciei. X.

Din Bucovina.

In mai multe diare suntu români din tòte părțile provocati a aduce sciri despre cele ce se petrecu intre ei, despre viéti, despre existintă loru. Aceste provocări se facuta mai cu séma in dilele acestea din urma. Ele sémană a tienti cu deosebire la Bucovina; si cu totu dreptulu. Ne bucurasem in modu nespusu dilele trecute căndu cetiramu in „Curierulu” (dlui Balasanu) scirea imbucurătore, ca in tòte numerele acestui diariu are sa vie căte ceva si din Bucovina.

In desiertu a fostu insa tòta măngaierea nostra! Aru puté sa cugete cineva ca acăstă tacere a românilor bucovineni e unu semnu de indestulire, de fericire perfecta. Dar' nu! Ea este chiaru contrariu acestoră. Ea este asemenea tacerei unui morbosu, carele necajit fiindu de jungiuri si dureri nu pote scôte macaru unu suspinu prin care sa-si atraga compatisarea si pote chiaru ajutoriulu celor ce-lu incungiura. — Grele dile ai ajunsu tu mezina intre surori. Odinióra făfaiá pe murii capitalei tale „Sucévă” stindardulu marirei, stindardulu fericei! Dar' adi? Adi de pe loculu unde stetea odata stégulu mândriei, a eroului Stefanu — se pléca din căndu in căndu unu mestecanu galbinu la frunzia, palidu la căje! Elu cresce incetu dintrę petrile turnului st. Dumitru, dar' cresce si amenintia din inaltimaea turnului pe cei ce privesc la elu fără a-lu intielege. Elu plângă: Elu sloboide lacrimele selo galbine asupră celor ce trecu pe sub elu, dar' ei le scutura de pre capetele sele, si trecu mai departe fără de a se uită celu putieni de unde vinu ele.

Mai odinióra de acolo resună buciul lui Stefanu prin tòta tiéră si provocă la activitate, la aparare cu armă. Dar' adi? Adi nu se scăla de acolo nime spre a spune macaru ca mai suntu inca urmasi de ai eroului pe acolo, nu spune macaru cineva de acolo cum-ka se mai vorbesce in acel orasius limbă in care l'a indemnata maica-sea pre Stefanu a se reintórcе la voinicii sei! Pâna nu se mai retacise o voce care totu dícea in „Albină” căte ună. Ea mai provocă la insotire, vorbiă despre o societate, despre unu

cabinetu de lectura pentru români suceveni, despre limbă românescă că limba propunativa in liceulu de acolo. Dar'! ea a incetatu — si cu ea totul! Adi noi nu mai scim, locuiesc in Sucévă nemti si români, ori nemti si — ieră nemti — adeca renegati.

Acăsta enigma, acestu verme rodiatoriu insa nu e incubatu numai in Sucévă. Elu s'a incubatu in tòta tiéră.

Noi amu adusu in loculu primu Sucévă, căci că dela fost'a capitala a vechiei Moldove, dela ea asteptămu mai multu, cu atâtă mai tare, incătu acolo cugetămu ca e unu numeru considerabilu de puteri robuste, de academicii absolvali! dar' ne insilaramu.

Acăsta enigma s'a incubatu si in capitală actuala a Bucovinei. E dreptu aci si o societate literara, e si ună academică. — Suntemu cu totu respectulu fatia de ele — pote că ele pe teritoriul loru se fia active! Dar' atunci fia-ne permisa intrebarea: cugeta societatea de literatura si la o generatiune venitore care se fia in stare a propagă lumină intre poporu?

Căndu spunemu acăstă parere, noi avem o basa firma. Ni-aru puté objectă unii ca junimea română de pe la academile din imperiu e unu testemoniu destulu de validu pentru ingrijirea sea fatia cu venitoriul. Dar' atunci le vomu responde cu totu resonulu, ca acăstă e inca productulu impulsului datu de nemuritoriu Pumnulu, care inse din nefericire totu scade din di in di. Pe tempulu lui Pumnulu si prin unu tempu inca si dupa mórtea lui căndu intrai in cabinetul de lectura a societătiei pentru literatură si cult. pop. r. d. Buc. ti batea inimă de bucuria uitândute la multimea laietilor de prin gimnasiu! adi insa căndu intri in lontru nu numai ca nu vedi nici unu gimnasiastu, dar' nu vedi nici unu lectoru de leacu. Intrebămu cum de a disparatu intr'unu tempu asiá de scurtu numerulu studentilor români de pe la gimnasiu si scăla reala din Cernauti, incătu căndu te uiti prin raporturile anuale numai ici colea mai vedi căte unulu la care stă: „Nationalität! romänisch?” Pote succursulu dela scălele primari e mai micu? Dar' noi vedemua ca numerulu scolarilor in decomunu crește pe di ce merge! Cum vine de la scăla reala din Seretiul nici nu esista macaru o catedra pentru limbă română cu tòte ca populatiunea constă in partea cea mai mare de români?

Noi intrebămu societatea care are sa ingrijasca pentru progresulu literaturăi române in tòta Bucovina? (Va urmă.)

Varietăți.

(†) Elenă nascuta Bratu, veduva dupa Antoniu Preda neguitoriu in Avrigu, a trecutu la cele eterne Dumineca in 27 Februarie (11 Martiu) a. c. la 1 óra dupa prandiu in urmă unui morbu indelungat in versta de 66 de ani.

Remasitiele-i pamentesci se voru inmormantá Mercuri in 14/2 Martiu in comună Avrigu la 9 óre inainte de prandiu.

Aceste se aducu la cunoștință aamicilor si a tuturor cunoștilor din partea surorilor inca in viéti Ecaterină Mamulea si Ană Sasu, a filor si fivelor: Eufrosină, Nicolae, Elenă, Ioanu, Antoniu, Ană si Basiliu precum si din partea celorlalte numeroase rudenii cu inimă frântă de durere.

** Multiamita publică. Vedien-
du-me dlu Georgiu Corchesiu in vără anului trecutu — chiaru in momentulu căndu avui de a face o caletoria spre a-mi indeplini obligamentulu militariu — devenită in mare lipsa, a binevoitu a deschide o lista de contribuiri benevolă spre ajutorarea mea si astfelui au contribuitu prea onoratii domni:

Demetriu Munteanu 10 fl.; Andreică 3 fl.; David Löwy 3 fl.; Gerasim Morariu 1 fl.; Dudutz Gábor 1 fl.; S. Korches 1 fl.; Sigmond Löwy 1 fl.; Keppich Samuel 1 fl.; Iuliu Hochmann 1 fl.

Sumă 22 fl. v. a.

Primăvara atâtă prea onoratii d-ni contribuenti cătu si dlu Georgiu Corchesiu cea mai profundă a mea mulțiamita si asigurarea distinsei stime.

Larionessi.

* * Concursu s'a deschis de Directiunea reg. ung. de posta din Sibiu la statunea de magistrul postului in Cianu-mare de Câmpia (Comitatul Tordă-Ariesiu) prelunga contractu si cautiune de 100 fl. bani gat'a. Competitie anuale suntu:

150 fl. salariu.

40 fl. pausialu de cancelaria si 134 fl. 40 cr. pausialu de transport. Petitionile au a se substerne in restempu de trei septamâni (incependu dela 12 Martiu a. c. st. nou).

* * Escesu. Din S. Sebesiu, comitatul Sibiului, ni s'a tramis o corespondentie despre unu escesu din partea unor soldati din garnisonă locală care s'a continuat incepându de Sambata sără, — dumineca si luni sără. Escesulu ni se scrie a avutu urmări forte grave. Dâmu sub tòta rezervă aceste linii; atragemui inse atențiunea organelor respective asupră incidentului regretabilu, că sa nu aiba si alte urmări detestabile, pentru precum ni se spune poporatiunea este forte iritata.

Borsă de Viena.

Din 2/14 Martiu 1877.

Metalice 5%	63 —
Imprumutul național 5% (argint)	67 80
Imprumutul de statu din 1860	109 25
Actiuni de baanca	825 —
Actiuni de creditu	149 80
Londra	123 75
Obligationi de desdaunare Unguresci	74 25
" " " Temisiorene	72 25
" " " Ardeleani	70 90
" " " Croato-slavone	— —
Argintu	112 10
Galbinu	5 85
Napoleonu d'auru (poli)	9 87½
Valută nouă imperială germană	60 70

Citatiune edictala.

Tomă Denesiu de religiunea gr. or. din Porcesci, care si-a parasit cu necredintia de trei ani pre soci'a sea Annă Lupescu de relig. gr. or. din Boiti'a, se citéza prin acăstă a se infatiză la subsemnatul oficiu protopresbiteralu, căci la din contra, după trecerea de unu anu si o dì, se va decide procesulu incaminat de numită muiere si in absență lui.

Sibiul, 1 Martiu 1877.

Scaunulu protopresbiteralu gr. or. tract. II. alu Sibiului.
Ioanu Popescu,
protop.

Bancă generală de assecu- tiune mutuală „TRANSILVANIA”.

VIII. Adunare generală

Martii in ^{22 Martiu}
^{3 Apriliu} 1877 după prandiu
la 3 ore in sală Magistratului din locu.

Obiecte de pertractare:

1. Darea de séma despre operațiunile anului 1876 si subternerea biliantiului.
2. Raportulu comitetului de supraveghiere despre bilantiu.
3. Intregirea consiliului administrativu.
4. Alegerea comitetului de supraveghiere.
5. Propunerii incurse.
6. Sortiri de obligatiuni ale fondului de intemeiere.

Sibiul in 3 Martiu c. n. 1877.

Consiliulu administrativu

1-4

Editură si tipariu tipografiei archidiocesane.